

AZ UNIÓS KORLÁTOZÓ INTÉZKEDÉSEK MEGSÉRTÉSE, MINT ÚJ EURÓBŰNCSELEKMÉNY

Udvarhelyi Bence*

1. Bevezetés

A nemzetközi béke és biztonság fenntartásának egyik alapvető eszközei ún. *korlátozó vagy szankciós intézkedések*, amelyeknek két fő kategóriáját lehet megkülönböztetni: a klasszikus, illetve a horizontális vagy célzott szankciókat.¹ Az első csoportba tartoznak az államokkal szemben alkalmazható szankciók, így a különböző diplomáciai szankciók (a jogsértő állammal folytatott diplomáciai kapcsolatok felfüggesztése, diplomaták kiutasítása), valamint a gazdasági és pénzügyi jellegű joghátrányok (elsődlegesen a fegyverembargó, illetve a polgári és katonai célokat is szolgáló, ún. kettős felhasználású termékeket érintő kiviteli és behozatali tilalmak és korlátozások). A második csoportba tartozó szankciókat meghatározott természetes és jogi személyekkel, valamint államisággal nem rendelkező entitásokkal (például terrorszervezetekkel) szemben lehet alkalmazni, ilyen lehet például az érintett személyek vagy szervezetek pénzeszközeinek és gazdasági erőforrásainak befagyasztása, bizonyos államokba való beutazási tilalom, vízumkorlátozás vagy meghatározott termékek és technológiák behozatalára vagy kivitelére vonatkozó egyéb ágazati intézkedések.² Az utóbbi időben a hangsúly elsősorban az utóbbi kategóriába tartozó szankciók irányába tolódott el.³

Az Európai Unió által kibocsátott korlátozó intézkedések szerepe az utóbbi időben, különösen az orosz–ukrán fegyveres konfliktus hatására jelentősen megerősödött, ami mind az elfogadott uniós jogi aktusok számában, mind az abban rögzített szank-

* Egyetemi docens, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar.

¹ Ld. Gábor Fekete: Economic Sanctions based on International and EU Law. *EU and Comparative Law Issues and Challenges Series (ECLIC)*. Vol. 8. (2024) 416–418. <https://doi.org/10.25234/eclic/32285>

² Ld. Az uniós szankciók általános kerete. <https://tinyurl.com/bddkz5a5>

³ Michael Kilchling: Beyond Freezing? The EU's Targeted sanctions against Russia's Political and Economic Elites, and their Implementation and Further Tightening in Germany. *Eucrim*, 2/2022. 137. <https://doi.org/10.30709/eucrim-2022-010>

ciók súlyában tetten érhető. 2022 februárja óta az Európai Unió összesen 14 szankciós csomagot fogadott el Oroszországgal szemben, valamint szankciókat határozott meg az Oroszországot támogató Fehéroroszországgal szemben is.⁴ Bár a korlátozó intézkedések hatékonyságát sokan megkérdőjelezi vagy lekicsinylik,⁵ az vitán felül áll, hogy ezek a szankciók fontos eszközt jelentenek a nemzetközi béke és biztonság fenntartásában és az Unió alapvető értékeinek biztosításában. A korlátozó intézkedések kérdésével, különösen az ilyen intézkedések bírósági felülvizsgálatával az Európai Unió Bírósága több ügyben is foglalkozott, melyek közül a legismertebb a *Kadi és a Yusuf ügyek*, melyek az Elsőfokú Bíróságot (mai megnevezés szerint a Törvényszék)⁶ és fellebbezés miatt a Bíróságot⁷ is megjárták.⁸

2. Az Európai Unió által elfogadott korlátozó intézkedések jogalapja

A korlátozó intézkedések történetileg az *Egyesült Nemzetek Szervezetéhez* kötődnek. Az ENSZ Alapokmány VII. fejezete feljogosítja a Biztonsági Tanácsot, hogy szükség esetén megállapítsa a nemzetközi béke veszélyeztetését, megszegését vagy támadó cselekmény fennforgását, és a nemzetközi béke és biztonság fenntartása vagy helyreállítá-

⁴ Ld. Időrendi áttekintés – Oroszországgal szemben 2022. február óta elfogadott szankciósomagok. <https://tinyurl.com/4jj6r6be> Bővebben ld. Alexandra Hofer: The EU's 'Massive and Targeted' Sanctions in Response to Russian Aggression, a Contradiction in Terms. *Cambridge Yearbook of European Legal Studies*, Vol. 25. (2023) 19–39. <https://doi.org/10.1017/cel.2023.9>; Anton Moiseienko: The Future of EU Sanctions against Russia. Objectives, Frozen Assets and Humanitarian Impact. *Eucrim*, 2/2022. 130–135. <https://doi.org/10.30709/eucrim-2022-008>; Iuliia Khort: The Sanctions Principles-Based Regulation: A Blueprint for a New Approach for the EU Sanctions Policy (Part I). *European Company and Financial Law Review*, Vol. 21., No. 2. (2024) 206–215. <https://doi.org/10.1515/ecfr-2024-0006>; Kilchling i. m. 136–144.; Yuliya Miadzvetskaya – Celia Challet: Are EU restrictive measures really targeted, temporary and preventive? The case of Belarus. *Europea and the World: A law review*, Vol. 6., Vol. 1. (2022) 1–20. <https://doi.org/10.14324/111.444.ewlj.2022.03>

⁵ Bővebben ld. Khort i. m. 193–218.

⁶ T-315/01. sz. ügy Yassin Abdullah Kadi kontra az Európai Unió Tanácsa és az Európai Községek Bizottsága [ECLI:EU:T:2005:332]; T-306/01. sz. ügy Ahmed Ali Yusuf és Al Barakaat International Foundation kontra az Európai Unió Tanácsa és az Európai Községek Bizottsága [ECLI:EU:T:2005:331].

⁷ C-402/05. P. és C-415/05. P. sz. egyesített ügyek Yassin Abdullah Kadi és Al Barakaat International Foundation kontra az Európai Unió Tanácsa és az Európai Községek Bizottsága [ECLI:EU:C:2008:461].

⁸ Bővebben ld. Fekete i. m. 420–422.; Juan Santos Vara: The Consequences of *Kadi*: Where the Divergence of Opinion between EU and International Lawyers Lies? *European Law Journal*, Vol. 17., No. 2. (2011) 252–274. <https://doi.org/10.1111/j.1468-0386.2010.00547.x>; Juliane Kokott – Christoph Sobota: The Kadi Case – Constitutional Core Values and International Law – Finding the Balance? *European Journal of International Law*, Vol. 23., No. 4. (2012) 1015–1024. <https://doi.org/10.1093/ejil/chs063>; Mielle Bulterman: Fundamental Rights and the United Nations Financial Sanction Regime: The *Kadi* and *Yusuf* Judgements of the Court of First Instance of the European Communities. *Leiden Journal of International Law*, Vol. 19. (2006) 753–772. <https://doi.org/10.1017/S0922156506003566>; Valsamis Mitsilegas: The European Union and the Global Governance of Crime. In: Valsamis Mitsilegas – Peter Alldridge – Leonidas Cheliotis (szerk.): *Globasilation, Criminal Law and Criminal Justice. Theoretical, Comparative and Transnational Perspectives*. Oxford–Portland, Hart, 2015. 186–197.; Valsamis Mitsilegas: *EU Criminal Law After Lisbon. Rights, Trust and the Transformation of Justice in Europe*. Oxford–Portland, Hart, 2016. 245–257.

sa érdekében ajánlásokat fogadjon el vagy kötelező erejű határozatokat hozzon. A Biztonsági Tanács a kötelező erejű határozatokban fegyveres erők felhasználásával nem járó szankciós rendszabályokról, vagy ha ezek elégtelennek bizonyulnak, légi, tengeri és szárazföldi fegyveres erők felhasználásával járó műveletek foganatosításáról dönthet. A fegyveres erővel nem járó szankciók körébe tartoznak az ENSZ Alapokmány felsorolása szerint a gazdasági kapcsolatok, a vasúti, tengeri, légi, postai, távírói, rádió és egyéb forgalom teljes vagy részleges felfüggesztése, valamint a diplomáciai kapcsolatok megszakítása, míg a fegyveres műveletek körébe sorolhatók az ENSZ tagjainak légi, tengeri és szárazföldi hadereje által foganatosított tüntető felvonulások, zárlatok (blokádok) vagy egyéb műveletek.⁹ A Biztonsági Tanács gyakorlata szerint ugyanakkor ez a felsorolás nem tekinthető taxatívnak, a szervezet által elfogadott szankciók palettája ennél jóval szélesebb kört ölel fel.

Az *Európai Unió* szintjén a korlátozó intézkedések elfogadására vonatkozó jogalap az *Unió külső tevékenysége és a közös kül- és biztonságpolitika* körében található, amit az Európai Unióról szóló Szerződés (EUSZ) V. címe, valamint az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (EUMSZ) V. része szabályoz. A Szerződés általános kiindulópontként rögzíti, hogy Unió nemzetközi szintű fellépése és a közös kül- és biztonságpolitika a demokrácia és jogállamiság elvein, az emberi jogok és alapvető szabadságok egyetemes és oszthatatlan voltán, az emberi méltóság tiszteletben tartásán, az egyenlőség és a szolidaritás elvein, valamint az Egyesült Nemzetek Alapokmányában foglalt elvek és a nemzetközi jog tiszteletben tartásán alapul.¹⁰ A fenti elveknek ennek megfelelően a korlátozó intézkedések elfogadása során is meg kell felelni.

A korlátozó intézkedések elfogadására vonatkozó konkrét jogalapot az *Európai Unióról szóló Szerződés 29. cikke* és az *Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 215. cikke* tartalmazza. Az EUSZ 29. cikke feljogosítja az Európai Unió Tanácsát, hogy – *egyhangú döntéssel*¹¹ – *határozatokat* fogadjon el, amelyek meghatározzák, hogy az Unió hogyan viszonyul egy adott földrajzi vagy tematikus természetű kérdéshez. A tagállamok kötelesek biztosítani, hogy nemzeti politikáik megfeleljenek az uniós álláspontoknak. Bár a cikk közvetlenül nem utal rá, az EUSZ 29. cikke alapján kibocsátott határozatokban a Tanács korlátozó intézkedések elfogadásáról is dönthet. Az EUMSZ 215. cikke már kifejezetten a korlátozó intézkedések címet viseli, és ezek tartalmi elemeit, elfogadásának eljárási szabályait részletezi. Eszerint a Tanács az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviseelője és a Bizottság által előterjesztett közös javaslat alapján, az Európai Parlament tájékoztatása mellett *rendeleteket* fogadhat el, amelyben előírhatja a harmadik országokkal fennálló gazdasági és pénzügyi kapcsolatok részbeni vagy teljes megszakítását vagy korlátozását, valamint korlátozó intézkedéseket határozhat meg egyes természetes és jogi személyekkel, csoportokkal vagy nem állami, illetve államisággal nem rendelkező entitásokkal szemben. Az elfogadott jogi aktusokban a szükséges jogi biztosítékokról is rendelkezni kell. Az EUMSZ 215. cikke alapján a tanácsi rendeletek elfogadása *minősített többséggel* történhet, ezt azonban minden

⁹ ENSZ Alapokmány 39. és 41–42. cikk.

¹⁰ EUSZ 21. és 23. cikk, EUMSZ 205. cikk.

¹¹ Ld. EUSZ 31. cikk.

esetben meg kell előznie egy, az EUSZ 29. cikk alapján a közös kül- és biztonságpolitika keretében egyhangúlag kibocsátott határozatnak.¹² Ezáltal az alapszerződések lényegében egy *kétlépcsős jogalkotási eljárást* írnak elő.

Mint látható, a korlátozó intézkedések rendeleti vagy határozati formát ölthetnek, melyek egyaránt kötelező erejű, közvetlenül alkalmazandó jogforrások, tagállami átültetésre, implementációra nincs szükség.¹³

Az Európai Unió által elfogadott szankciós intézkedések fő célja az Unió értékrendjének, alapvető érdekeinek, biztonságának, függetlenségének és integritásának védelme, a demokrácia, a jogállamiság, az emberi jogok és a nemzetközi jog elveinek megerősítése, valamint a nemzetközi béke megőrzése, a konfliktusok megelőzése és a nemzetközi biztonság erősítése.¹⁴ Az intézkedések elfogadása során az alapvető jogokat tiszteletben kell tartani.¹⁵ A korlátozó intézkedések szolgálhatnak az ENSZ Biztonsági Tanácsa által, az Alapokmány VII. fejezete alapján hozott határozatok végrehajtására, de az Unió önállóan, saját hatáskörében eljárva, autonóm szankciókat is elfogadhat. Ennek különösen akkor lehet jelentősége, ha a Biztonsági Tanács az állandó tagok vétőjoga miatt nem tud kötelező erejű határozatot elfogadni. Az ENSZ BT-határozatokat végrehajtó intézkedések esetében az Unió jogi eszközeinek összhangban kell lenniük az említett határozatokkal, ugyanakkor az Unió szigorúbb korlátozó intézkedések alkalmazásáról is határozhat.¹⁶ Az elfogadott intézkedések célját mindig világosan meg kell határozni, és gondoskodni kell azok rendszeres felülvizsgálatáról. Alapvető fontosságú, hogy a korlátozó intézkedések nem minősülnek büntető jellegű eszközöknek, ezek olyan megelőző jellegű intézkedések, amelyek révén az Európai Unió – a közös kül- és biztonságpolitika keretei között – gyorsan reagálni tud a politikai kihívásokra és fejleményekre.¹⁷

Az Európai Unió keretei között elfogadott korlátozó intézkedéseket szabályozó jogi aktusok egy része *horizontális jellegű*, vagyis meghatározott súlyos kihívások és jogsértések elleni fellépés érdekében teszi lehetővé a szankciók intézkedések alkalmazását. Ebbe a kategóriába sorolhatók például a súlyos emberi jogi jogsértések és visszaélések,¹⁸

¹² Szép Viktor: Korlátozott tagállami mozgáster a közös kül- és biztonságpolitikában? – A (gazdasági) szankciók alkalmazásának jogi feltételei az Európai Unióban. Állam- és Jogtudomány, 2018/2. 54., 64.

¹³ Kilchling i. m. 137.

¹⁴ Vö. EUSZ. 21. cikk (2) bekezdés.

¹⁵ Bővebben ld. Kilchling i. m. 142–143.

¹⁶ Vö. Fekete i. m. 420.

¹⁷ Bővebben ld. A Tanács iránymutatásai az EU közös kül- és biztonságpolitikája keretében elrendelt korlátozó intézkedések (szankciók) végrehajtásához és értékeléséhez, 15579/03., 2023.12.03.; a Tanács szankciókra vonatkozó iránymutatása – aktualizálás, 15598/17., 2017.12.07.; a Tanács szankciókra vonatkozó iránymutatása – aktualizálás, 5664/18., 2018.05.04.; a Tanács dokumentuma: Korlátozó intézkedések (szankciók) – A korlátozó intézkedések hatékony végrehajtására vonatkozó legjobb uniós gyakorlatok naprakészéssé tett változata, 11623/24., 2024.07.03.

¹⁸ A Tanács (KKBP) 2020/1999 határozata (2020. december 7.) a súlyos emberi jogi jogsértések és visszaélések elleni korlátozó intézkedésekről, HL L 410I., 2020.12.07., 13–19.; a Tanács (EU) 2020/1998 rendelete (2020. december 7.) a súlyos emberi jogi jogsértések és visszaélések elleni korlátozó intézkedésekről, HL L 410I., 2020.12.07., 1–12.; a Tanács (KKBP) 2020/1999 határozata (2020. december 7.) a súlyos emberi jogi jogsértések és visszaélések elleni korlátozó intézkedésekről, HL L 410I., 2020.12.07., 13–19.

a kibertámadások,¹⁹ a vegyi fegyverek használata,²⁰ és a terrorizmus²¹ elleni korlátozó intézkedések tárgyában elfogadott uniós dokumentumok. A korlátozó intézkedések másik csoportja ezzel szemben *konkrét, Unión kívüli államok*, mint például Törökország,²² Fehéroroszország²³ vagy Oroszország²⁴ ellen irányul. Az ENSZ és az Európai Unió eddig összesen 35 állammal szemben fogadott el különböző korlátozó intézkedéseket.²⁵

Az uniós korlátozó intézkedések végrehajtása és kikényszerítése a *tagállamok* feladata.²⁶ Az Európai Unió ugyanakkor felismerte, hogy a nemzetközi és uniós szinten elfogadott szankciós intézkedések csak akkor lehetnek hatékonyak, ha azok tagállami végrehajtása egységes, koherens, és az ilyen intézkedések megsértését megfelelően szankcionálják. A jogsértések szankcionálása több jogág révén biztosítható, e körben

¹⁹ A Tanács (KKBP) 2019/797 határozata (2019. május 17.) az Uniót vagy annak tagállamait fenyegető kibertámadások elleni korlátozó intézkedésekről, HL L 129I., 2019.05.17., 13–19.; a Tanács (EU) 2019/796 rendelete (2019. május 17.) az Uniót vagy annak tagállamait fenyegető kibertámadások elleni korlátozó intézkedésekről, HL L 129I., 2019.05.17., 1–12.

²⁰ A Tanács (KKBP) 2018/1544 határozata (2018. október 15.) a vegyi fegyverek elterjedése és használata elleni korlátozó intézkedésekről, HL L 259., 2018.10.16., 25–30.; a Tanács (EU) 2018/1542 rendelete (2018. október 15.) a vegyi fegyverek elterjedése és használata elleni korlátozó intézkedésekről, HL L 259., 2018.10.16., 12–21.; a Tanács (KKBP) 2024/2695 határozata (2024. október 14.) a vegyi fegyverek elterjedése és használata elleni korlátozó intézkedésekről szóló (KKBP) 2018/1544 határozat módosításáról, HL L, 2024/2695, 2024.10.15., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/2695/oj>

²¹ A Tanács közös álláspontja (2001. december 27.) a terrorizmus leküzdésére vonatkozó különös intézkedések alkalmazásáról, HL L 344., 2001.12.28., 93–96.; a Tanács 2580/2001/EK rendelete (2001. december 27.) a terrorizmus leküzdése érdekében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott különleges korlátozó intézkedésekről, HL L 344., 2001.12.28., 70–75.; a Tanács (KKBP) 2024/385 határozata (2024. január 19.) a Hamász és a Palesztin Iszlám Dzsihád erőszakos cselekményeit támogatókkal, elősegítőikkel vagy lehetővé tevőkkel szembeni korlátozó intézkedések bevezetéséről, HL L, 2024/385, 2024.01.19., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/385/oj>; a Tanács (EU) 2024/386 rendelete (2024. január 19.) a Hamász és a Palesztin Iszlám Dzsihád erőszakos cselekményeit támogatókkal, elősegítőikkel vagy lehetővé tevőkkel szembeni korlátozó intézkedések bevezetéséről, HL L, 2024/386, 2024.01.19., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/386/oj>; a Tanács (KKBP) 2024/2056 határozata (2024. július 26.) a terrorizmus elleni küzdelemre vonatkozó különös intézkedések alkalmazásáról szóló 2001/931/KKBP közös álláspont hatálya alá tartozó személyek, csoportok és szervezetek jegyzékének naprakésszé tételéről, valamint a (KKBP) 2024/332 határozat hatályon kívül helyezéséről, HL L, 2024/2056, 2024.07.26., ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2024/2056/oj>

²² A Tanács (KKBP) 2019/1894 határozata (2019. november 11.) a Törökország által a Földközi-tenger keleti térségében végzett jogellenes fűrási tevékenységekre tekintettel hozott korlátozó intézkedésekről, HL L 291., 2019.11.12., 47–53.

²³ A Tanács 2012/642/KKBP határozata (2012. október 15.) a Fehéroroszországgal szembeni korlátozó intézkedésekről, HL L 285., 2012.10.17., 1–52.; a Tanács 765/2006/EK rendelete (2006. május 18.) a Lukasenko elnökkel és egyes fehérorosz tisztviselőkkel szembeni korlátozó intézkedésekről, HL L 134., 2006.05.20., 1–11.

²⁴ A Tanács 2014/512/KKBP határozata (2014. július 31.) az ukrajnai helyzetet destabilizáló orosz intézkedések miatt hozott korlátozó intézkedésekről, HL L 229., 2014.07.31., 13–17.; a Tanács 833/2014/EU rendelete (2014. július 31.) az ukrajnai helyzetet destabilizáló orosz intézkedések miatt hozott korlátozó intézkedésekről, HL L 229., 2014.07.31., 1–11.

²⁵ Ld. EU Sanctions Map. <https://www.sanctionsmap.eu/#/main>

²⁶ Khort i. m. 218.; Wouter van Ballegooij: Ending Impunity for the Violation of Sanctions through Criminal Law. *Eu crim*, 2/2022. 146. <https://doi.org/10.30709/eucrim-2022-009>

azonban *ultima ratio* jelleggel a büntetőjogi eszközök sem hagyhatók figyelmen kívül. A büntetőjogi szankcionálással kapcsolatban ugyanakkor problémát jelentett, hogy a tagállamok nemzeti szabályozásai között, mind a büntetendővé nyilvánítás, mind a szankciók terén jelentős eltérések figyelhetők meg. Bár a korlátozó intézkedéseket előíró uniós jogi aktusok általában rendelkeztek arról, hogy a tagállamok kötelesek az abban foglaltak megsértését hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókkal fenyegetni, ez azonban a tagállami szabályozások közötti különbségeket nem szüntette meg.²⁷ Mindezek hatására felmerült az igény az uniós korlátozó intézkedések megsértésére irányuló *nemzeti büntetőjogi szabályok uniós szintű közelítésére*. Ezzel kapcsolatban ugyanakkor problémát jelentett, hogy az uniós jogalkotó büntetőjogi jogharmonizációs kompetenciája a Lisszaboni Szerződés eredeti szövege szerint erre a bűncselekményre nem terjedt ki.

3. Az Európai Unió büntetőjogi jogharmonizációs hatásköre

Az Európai Unió büntetőjogi jogalkotási hatáskörét az *Európai Unió Működéséről szóló Szerződés* 83. cikke rögzíti. Az EUMSZ 83. cikk (1) bekezdésében²⁸ rögzített jogalkotási felhatalmazás alapján az Európai Unió meghatározott különösen súlyos, határokon átnyúló, transznacionális bűncselekmények ellen jogosult fellépni.

Az EUMSZ 83. cikk (1) bekezdésében szabályozott hatáskör gyakorlásának két konjunktív feltétele van. A harmonizálandó bűncselekménynek egyrészt *különösen súlyosnak* kell lennie, ami azt jelenti, hogy az érintett bűncselekmény egy bizonyos tárgyi súlyt elérjen, hiszen bagatell bűncselekmények ellen nincs szükség egységes, szupranacionális, uniós szintű fellépésre.²⁹ A különös súlyosság azonban önmagában nem elég ahhoz, hogy legitimálja a bűncselekmény elleni egységes, uniós szintű küzdelmet, ahhoz a deliktum *határokon átnyúló jellegének* követelményére is szükség van. A bűncselekmény több államra kiterjedő vonatkozása három vagylagos ismérv alapján állapítható meg: a bűncselekmény jellege, hatása, illetve a közös alapon nyugvó küzdelem szükségessége. *A jellegénél fogva* akkor minősül határokon átnyúlónak egy bűncselekmény, ha az elkövetési magatartás jellemzően több állam területén valósul

²⁷ Bővebben lásd: Van Ballegooij i. m. 146–147.

²⁸ EUMSZ 83. cikk (1) bekezdés: „Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében elfogadott irányelvekben szabályozási minimumokat állapíthat meg a bűncselekményi tényállások és a büntetési tételek meghatározására vonatkozóan az olyan különösen súlyos bűncselekmények esetében, amelyek jellegüknél vagy hatásuknál fogva a több államra kiterjedő vonatkozásúak, illetve amelyek esetében különösen szükséges, hogy az ellenük folytatott küzdelem közös alapokon nyugodjék. Ezek a bűncselekményi területek a következők: terrorizmus, emberkereskedelem és a nők és gyermekek szexuális kizsákmányolása, tiltott kábítószer-kereskedelem, tiltott fegyverkereskedelem, pénzmosás, korrupció, pénz és egyéb fizetőeszközök hamisítása, számítógépes bűnözés és szervezett bűnözés. A bűnözés alakulásának függvényében a Tanács határozatban egyéb bűncselekményi területekről állapíthatja meg, hogy azok megfelelnek az e bekezdésben meghatározott feltételeknek. Erről a Tanács az Európai Parlament egyetértését követően, egyhangúlag határoz.”

²⁹ Martin Böse: Justizielle Zusammenarbeit in Strafsachen. In: Jürgen Schwarze (szerk.): *EU-Kommentar*. Baden-Baden, Nomos Verlagsgesellschaft, 2012. 1073.; Petter Asp: *The Substantive Criminal Law Competence of the EU*. Stockholm, Jure Bokhandel, 2012. 85–86.

meg (mint például a kábítószer-kereskedelem, a fegyverkereskedelem, az emberkereskedelem, a pénzmosás vagy a terrorizmus). A *hatása alapján* több államra kiterjedő a bűncselekmény, ha az egyik államban kifejtett elkövetési magatartással létrejött káros eredmény más államokban is jelentkezik (ilyenek például a környezet elleni bűncselekmények vagy a pénzhamisítás, hiszen sem a jogellenes magatartások által okozott szennyezés, sem pedig a nemzetközi pénzforgalomba bekerült hamis pénz nem áll meg a nemzeti határoknál). A *közös alapon nyugvó fellépés különös szükségessége* pedig azt követeli meg, hogy az uniós szintű fellépés egy többletet, *hozzáadott értéket*³⁰ jelentsen az adott bűncselekmény elleni küzdelem terén.³¹

Az EUMSZ 83. cikk (1) bekezdése felsorolja azt a tíz bűncselekményt, amelyek megfelelnek a fent említett feltételeknek, és amelyek vonatkozásában így lehetőség van a tényállások és a büntetési tételek harmonizációjára. Ezek a bűncselekmények, amelyeket *euróbűncselekményeknek* vagy *uniós dimenziójú bűncselekményeknek* lehet nevezni: a terrorizmus, emberkereskedelem, nők és gyermekek szexuális kizsákmányolása, tiltott kábítószer-kereskedelem, tiltott fegyverkereskedelem, pénzmosás, korrupció, pénz és egyéb fizetőeszközök hamisítása, számítógépes bűnözés, szervezett bűnözés.

Az EUMSZ 83. cikk (1) bekezdésében rögzített feltételeknek ugyanakkor a bűncselekmény-katalógusban felsorolt tíz, uniós dimenziójú bűncselekmény mellett egyéb deliktumok is megfelelhetnek (mint például a szellemi tulajdonjog vagy a környezet elleni bűncselekmények). Emiatt az EUMSZ 83. cikk (1) bekezdésének harmadik mondata lehetővé teszi, hogy a bűnözés alakulásának függvényében a Tanács az Európai Parlament egyetértését követően egyhangúlag elfogadott határozatban *egyéb bűncselekményi területeket is a jogharmonizáció körébe vonhat*. Az EUMSZ 83. cikk (1) bekezdésének bűncselekmény-katalógusa tehát nem minősül taxatívnak, a Szerződés lehetővé teszi, hogy az uniós jogalkotó reagáljon a bűnözésben bekövetkezett változásokra és az újonnan megjelenő bűncselekmény-formák által jelentett fenyegetésekre.³² A Szerződés által megkövetelt feltételeknek (különös súlyosság, határokon átnyúló

³⁰ Martin Böse: Kompetenzen der Union auf dem Gebiet des Straf- und Strafverfahrensrechts. In: Martin Böse (szerk.): *Europäisches Strafrecht mit polizeilicher Zusammenarbeit*. Baden-Baden, Nomos Verlagsgesellschaft, 2013. 153–155. https://doi.org/10.5771/9783845258393_149; Mitsilegas (2006) i. m. 59.

³¹ Asp i. m. 86–87.; Fabian Dorra: *Strafrechtliche Legislativkompetenzen der Europäischen Union. Eine Gegenüberstellung der Kompetenzlage vor und nach dem Vertrag von Lissabon*. Baden-Baden, Nomos Verlagsgesellschaft, 2013. 195–200. <https://doi.org/10.5771/9783845247519>; Henning Rosenau – Szabolcs Petrus: Der Raum der Freiheit, der Sicherheit und des Rechts. In: Christoph Vedder – Wolff Heintschel von Heinegg (szerk.): *Europäisches Unionsrecht*. Baden-Baden, Nomos Verlagsgesellschaft, 2012. 469.; Perrine Simon: The Criminalisation Power of the European Union after Lisbon and the Principle of Democratic Legitimacy. *New Journal of European Criminal Law*, Vol. 3., No. 3–4. (2012) 247–248. <https://doi.org/10.1177/203228441200300303>

³² Christoph Safferling: *Internationales Strafrecht. Strafanwendungsrecht – Völkerstrafrecht – Europäisches Strafrecht*. Heidelberg–Dordrecht–London–New York, Springer, 2011. 414.; Dorra i. m. 214–215.; Judit Jacsó: *Europäisierung des Steuerstrafrechts am Beispiel der gesetzlichen Regelungen in Deutschland, Österreich und Ungarn*. Miskolc, Bíbor, 2017. 66–67.

jelleg)³³ ugyanakkor a szabályozás körébe bevonni kívánt bűncselekmények vonatkozásában is fenn kell állniuk, amit az uniós jogalkotónak tényszerűen igazolnia kell. Az új bűncselekményi kategóriák bevonása egy különleges jogalkotási eljárás keretében elfogadott másodlagos jogi aktussal történik, az alapszerződés módosítására nincs szükség.³⁴

4. Az uniós korlátozó intézkedések megsértése, mint új euróbűncselekmény

Az EUMSZ 83. cikk (1) bekezdésében rögzített felhatalmazással a Tanács első alkalommal 2022. november 28-án élt, amikor – a Bizottság javaslata³⁵ alapján – határozatában kiterjesztette az Unió jogharmonizációs hatáskörét az – EUSZ 29. cikke és az EUMSZ 215. cikke alapján elfogadott – uniós korlátozó intézkedések megsértésére.³⁶

A Tanács a határozat preambulumban részletes érveket, indokokat hozott fel amellett, hogy az uniós korlátozó intézkedések megsértése bűncselekmény megfelel az EUMSZ 83. cikk (1) bekezdésében foglalt feltételeknek.³⁷ A *különös* súlyosság követelményét illetően a határozat kimondja, hogy a bűncselekmény hasonló súlyú, mint az EUMSZ 83. cikkének (1) bekezdésében szereplő uniós dimenziójú bűncselekmények, mivel tartósan veszélyeztetheti a nemzetközi békét és biztonságot, alááshatja a demokrácia, a jogállamiság és az emberi jogok megszilárdulását és támogatását, valamint jelentős gazdasági, szociális, társadalmi és környezeti károkat okozhat. Az uniós korlátozó intézkedések megsértése egyes esetekben a felsorolt euróbűncselekményekhez, például a terrorizmushoz és a pénzmosáshoz is kapcsolódhat. A bűncselekmény *több államra kiterjedő vonatkozását* érintően a határozat utal arra, hogy ezeket a jogsértéseket globális szinten működő természetes személyek által vagy jogi személyek közreműködésével követik el, továbbá egyes esetekben az uniós korlátozó intézkedések (például a banki szolgáltatásokra vonatkozó korlátozások) eleve határokon átnyúló műveleteknek tekinthetők, melyek megsértése ezáltal határokon átnyúló léptékű cse-

³³ Judit Jacsó: Freiheit und Sicherheit im Spiegel der Geldwäschebekämpfung in Europa. In: Krisztina Karsai – Ferenc Nagy – Zsolt Szomora (szerk.): *Freiheit – Sicherheit – (Straf)Recht. Beiträge eines Humboldt-Kollegs*. Osnabrück, V&R unipress – Universitätsverlag Osnabrück, 2011. 113. Vö. Katharina Schermuly: *Grenzen funktionaler Integration: Anforderungen an die Kontrolle europäischer Strafgesetzgebung durch den EuGH*. Frankfurt am Main, Peter Lang, 2013. 55.

³⁴ Marco Mansdörfer: Das europäische Strafrecht nach dem Vertrag von Lissabon – oder: Europäisierung des Strafrechts unter nationalstaatlicher Mitverantwortung. *Höchststrichterliche Rechtsprechung zum Strafrecht*, 1/2010. 16.

³⁵ Az Európai Bizottság javaslata: A Tanács határozata az uniós korlátozó intézkedések megsértésének az Európai Unió működéséről szóló szerződés 83. cikke (1) bekezdésében meghatározott bűncselekményi területek közé történő felvételéről, COM(2022) 247 final, 2022.05.25. A javaslattal egyidőben a Bizottság egy közleményt is kibocsátott. Ld. Az Európai Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak: A korlátozó intézkedésekre vonatkozó uniós jog megsértése esetén alkalmazandó büntetőjogi szankciókról szóló irányelv felé, COM(2022) 249 final, 2022.05.25.

³⁶ A Tanács (EU) 2022/2332 határozata (2022. november 28.) az uniós korlátozó intézkedések megsértésének az Európai Unió működéséről szóló szerződés 83. cikke (1) bekezdésében meghatározott feltételeknek megfelelő bűncselekményi területnek történő minősítéséről, HL L 308., 2022.11.29., 18–21.

³⁷ Vö. Van Ballegooy i. m. 147–148.

lekménynek tekinthető, ami uniós szintű, közös, határokon átnyúló választ igényel. A határokon átnyúló jelleg mellett a Tanács az *uniós szintű*, közös alapon nyugvó *fel lépés szükségességét* külön is hangsúlyozta. Ezzel kapcsolatban rögzíti a határozat, hogy bár az uniós korlátozó intézkedések megsértését a tagállamok többsége már eddig is bűncselekménynek minősítette, a nemzeti szabályozások között jelentős különbségek mutatkoznak. Egyes államok tág fogalmakat, kerettényállásokat használnak (mint például „*az ENSZ és az Unió szankcióinak megsértése*” vagy „*az uniós szabályozás megsértése*”), míg mások részletesebb rendelkezéseket alkalmaznak (például taxatív felsorolják a tiltott magatartásokat). A büntethetőség kritériumai tagállamonként eltérőek, általában a tárgyi súly, a bűnösség (szándékosság, súlyos gondatlanság), vagy az okozott eredmény (kár) alapján. A tagállami szabályozások közötti eltérések miatt a korlátozó intézkedések végrehajtása különböző mértékű attól függően, hogy melyik tagállamban kerül sor a jogsértésre, ami azt is eredményezheti, hogy az elkövetők a legkedvezőbb igazságszolgáltatási fórumot választják ki és akár büntetlenül is maradhatnak. Mindez aláássa a nemzetközi béke és biztonság megőrzésére és az Unió közös értékeinek fenntartására irányuló uniós célkitűzéseket, valamint a korlátozó intézkedésekre vonatkozó uniós szakpolitika következetes alkalmazását. Ezért különösen nagy szükség van az uniós szintű közös fellépésre az uniós korlátozó intézkedések megsértésének és kijátszásának büntetőjogi eszközökkel történő kezelése és hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókkal sújtása érdekében. A büntetőjogi jogközelítés ezen a területen növelné az uniós korlátozó intézkedések hatékonyságát, arányosságát és visszatartó erejét, fokozná az e deliktumokkal kapcsolatos bűnüldözési és igazságügyi együttműködést, továbbá hozzájárulna a tagállamok közötti és globális szinten egyenlő versenyfeltételekhez.³⁸

A fenti indokolás alapján a Tanács határozata megállapította, hogy az uniós korlátozó intézkedések megsértése az EUMSZ 83. cikke (1) bekezdésének második albekezdése szerinti bűncselekményi területnek minősül.³⁹ A határozat azonban nem elégedett meg ezzel, hanem deklarálta azt is, hogy az uniós korlátozó intézkedések megsértése elleni hatékony fellépés második lépéseként olyan *másodlagos anyagi jogszabályokat* kell elfogadni, amelyek többek között az uniós korlátozó intézkedések megsértésére vonatkozó bűncselekményi tényállásokra és szankciókra vonatkozó minimumszabályok megállapítására irányulnak.⁴⁰

5. Az uniós korlátozó intézkedések megsértése bűncselekményről szóló új irányelv

A tanácsi határozat felhatalmazása alapján az Európai Bizottság mindössze néhány nappal később, 2022. december 2-án benyújtott egy – már korábban előkészített – irányelvjavaslatot az uniós korlátozó intézkedések megsértése bűncselekményi tény-

³⁸ 2022/2332 határozat (3)–(4), (6), (9)–(10), (12)–(14), (16) preambulumbekkezdés.

³⁹ 2022/2332 határozat 1. cikk és (15) preambulumbekkezdés.

⁴⁰ 2022/2332 határozat (18) preambulumbekkezdés.

állásainak és szankcióinak meghatározásáról.⁴¹ A javaslatot az Európai Parlament és a Tanács 2024. április 24-én fogadta el.⁴²

Az új uniós irányelv célja, hogy *minimumszabályokat* állapítson meg az uniós korlátozó intézkedések megsértése esetén alkalmazandó szankciók és bűncselekményi tényállások meghatározására vonatkozóan.⁴³ Erre a preambulum értelmében az uniós korlátozó intézkedések eredményes alkalmazásának és az uniós belső piac integritásának biztosítása, a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségen belüli nagyfokú biztonság elérése, valamint a közös kül- és biztonságpolitika célkitűzéseinek (ide tartozik az Unió értékeinek, biztonságának, függetlenségének és integritásának védelme, a demokrácia, a jogállamiság, az emberi jogok és a nemzetközi jogi alapelvek megszilárdítása és támogatása, valamint a béke megőrzése, a konfliktusok megelőzése és a nemzetközi biztonság erősítése) előmozdítása érdekében van szükség.⁴⁴ Az irányelv hatálya az Unió által az EUSZ 29. cikke vagy az EUMSZ 215. cikke alapján elfogadott korlátozó intézkedések megsértésére terjed ki.⁴⁵ Ilyen intézkedés lehet például a pénzeszközök és gazdasági erőforrások befagyasztása, a pénzeszközök és gazdasági erőforrások rendelkezésre bocsátásának tilalma, az Unió valamely tagállamának területére való belépés és azon történő áthaladás tilalma, valamint az ágazati gazdasági intézkedések és a fegyverembargók.⁴⁶

Az irányelv taxatíve meghatározza azokat az *elkövetési magatartásokat*, amelyeket a tagállamoknak bűncselekménnyé kell nyilvánítaniuk, amennyiben azt az uniós korlátozó intézkedésnek minősülő tilalom vagy kötelezettség megsértésével követik el, vagy ha az adott magatartás tilalma vagy korlátozása uniós korlátozó intézkedésnek minősül:

⁴¹ Az Európai Bizottság javaslata: Az Európai Parlament és a Tanács irányelve az uniós korlátozó intézkedések megsértése bűncselekményi tényállásainak és szankcióinak meghatározásáról, COM(2022) 684 final, 2022.12.02.

⁴² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1226 irányelve (2024. április 24.) az uniós korlátozó intézkedések megsértése bűncselekményi tényállásainak és szankcióinak meghatározásáról és az (EU) 2018/1673 irányelv módosításáról, HL L, 2024/1226, 2024.04.29., <http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1226/oj>

⁴³ 2024/1226 irányelv 1. cikk.

⁴⁴ 2024/1226 irányelv (1)–(2) preambulumbekkezdés.

⁴⁵ 2024/1226 irányelv 2. cikk 1. pont.

⁴⁶ 2024/1226 irányelv (2) preambulumbekkezdés. Vö. 2022/2332 határozat (3) preambulumbekkezdés.

- a) pénzeszközök⁴⁷ vagy gazdasági erőforrások⁴⁸ közvetlenül vagy közvetve történő rendelkezésre bocsátása jegyzékbe vett személy, szervezet vagy szerv⁴⁹ részére vagy javára;
- b) jegyzékbe vett személyhez, szervezethez vagy szervhez tartozó, annak tulajdonában vagy birtokában lévő vagy ellenőrzése alatt álló pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások befagyasztásának⁵⁰ elmulasztása;
- c) jegyzékbe vett természetes személy tagállam területére való belépésének vagy azon való átutazásának lehetővé tétele;
- d) ügyletek kötése vagy folytatása harmadik állammal, harmadik állam szerveivel, vagy harmadik állam vagy harmadik állambeli szervek közvetlen vagy közvetett tulajdonában lévő vagy ellenőrzése alatt álló szervezetekkel vagy szervekkel, ideértve közbeszerzési vagy koncessziós szerződések odaítélését vagy végrehajtásának folytatását;
- e) áruk kereskedelme, behozatala, kivitele, eladása, vétele, átadása, továbbítása vagy szállítása, továbbá az említett árukhoz kapcsolódóan brókertevékenységek, technikai segítségnyújtás biztosítása vagy egyéb szolgáltatások nyújtása;

⁴⁷ A pénzeszközök fogalmát a 2024/1226 irányelv 2. cikk 3. pontja határozza meg. Eszerint pénzeszköznek minősül bármilyen pénzügyi eszköz és gazdasági előny. Az irányelv exemplifikatív felsorolása szerint e körbe sorolható a készpénz, a csekk, a pénzkövetelés, a váltó, a fizetési megbízás és az egyéb fizetési eszközök; a pénzügyi intézményeknél vagy egyéb szervezeteknél elhelyezett betétek, számlaegyenlegek, adósságok és adósságkötelezettségek; a nyilvánosan és zárt körben forgalmazott értékpapírok és hitelviszonyt megtestesítő instrumentumok, beleértve a részvényeket és részesedéseket, az értékpapírokat megtestesítő igazolásokat, a kötvényeket, a váltókat, az opciós utalványokat, a fedezetlen kötvényeket és a származtatott ügyleteket; a kamatok, osztalékok, vagy vagyoni eszközökből származó vagy azok által képzett egyéb jövedelem vagy értéktobblet; a hitelek, beszámítási jogok, garanciák, teljesítési biztosítékok vagy egyéb pénzügyi kötelezettségvállalások; a hitellevelek, fuvarlevelek, adásvételi szerződések; a pénzeszközökben vagy pénzügyi forrásokban fennálló érdekeltséget bizonyító okiratok; valamint a kriptoeszközök. Ez utóbbi fogalmát a 2023/1114 rendelet határozza meg. Ld. Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/1114 rendelete (2023. május 31.) a kriptoeszközök piacairól, valamint az 1093/2010/EU és az 1095/2010/EU rendelet, továbbá a 2013/36/EU és az (EU) 2019/1937 irányelv módosításáról, HL L 150., 2023.06.09, 40–205., 3. cikk (1) bekezdés 5. pont.

⁴⁸ Gazdasági erőforrások alatt a 2024/1226 irányelv 2. cikk 4. pontja értelmében bármilyen materiális vagy immateriális, ingó vagy ingatlan eszközt érteni kell, amely nem minősül pénzeszköznek, de felhasználható pénzeszközök, áruk vagy szolgáltatások megszerzésére.

⁴⁹ A 2024/1226 irányelv 2. cikk 2. pontja értelmében jegyzékbe vett személy, szervezet vagy szerv olyan természetes vagy jogi személy, szervezet vagy szerv, aki vagy amely uniós korlátozó intézkedések hatálya alá tartozik.

⁵⁰ Az irányelv értelmező rendelkezései szerint a pénzeszközök befagyasztása alatt a pénzeszközök mozgásának, átutalásának, módosításának, felhasználásának, az azokhoz való hozzáférésnek, illetve olyan kezelésnek a megakadályozását kell érteni, amely változást eredményezne a pénzeszközök mennyisége, összege, elhelyezkedése, tulajdonlása, birtoklása, jellege, rendeltetése tekintetében, vagy olyan változást okozna, amely lehetővé tenné a pénzeszközök felhasználását, ideértve a portfóliókezelést is. A gazdasági erőforrások befagyasztása annak megakadályozását jelenti, hogy a gazdasági erőforrásokat pénzeszközök, áruk vagy szolgáltatások megszerzésére használják fel, beleértve – de nem kizárólag – azok eladását, bérbeadását vagy jelzáloggal való megterhelését. Ld. 2024/1226 irányelv 2. cikk 5–6. pont.

- f) pénzügyi szolgáltatások nyújtása vagy pénzügyi tevékenységek végzése;⁵¹
- g) egyéb eltérő szolgáltatások nyújtása;⁵²
- h) uniós korlátozó intézkedés kijátszása az alábbi módszerekkel:
 - i. jegyzékbe vett személy, szervezet vagy szerv közvetlen vagy közvetett tulajdonában vagy birtokában lévő vagy ellenőrzése alatt álló és uniós korlátozó intézkedés értelmében befagyasztandó pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások felhasználása, harmadik félre történő átruházása, vagy az azokkal kapcsolatos rendelkezési jog más módon történő gyakorlása e pénzeszközök vagy gazdasági erőforrások eltitkolása céljából;
 - ii. hamis vagy megtévesztő információ közlése annak eltitkolása céljából, hogy a jegyzékbe vett személy, szervezet vagy szerv a tényleges tulajdonosa vagy hasznélvezője az uniós korlátozó intézkedés értelmében befagyasztandó pénzeszközöknek vagy gazdasági erőforrásoknak;
 - iii. jegyzékbe vett természetes személy által, vagy jegyzékbe vett szervezet vagy szerv képviselője által azon uniós korlátozó intézkedésnek minősülő kötelezettség teljesítésének elmulasztása, amely szerint a hozzá tartozó, tulajdonában vagy birtokában lévő vagy ellenőrzése alatt álló, valamely tagállam joghatósága alá tartozó pénzeszközöket vagy gazdasági erőforrásokat be kell jelentenie az illetékes közigazgatási hatóságoknak;
 - iv. uniós korlátozó intézkedésnek minősülő olyan kötelezettség teljesítésének elmulasztása, amely szerint közölni kell az illetékes közigazgatási hatóságokkal a befagyasztott pénzeszközökre vagy gazdasági erőforrásokra vonatkozó információkat, vagy olyan információkat, amelyek jegyzékbe vett személyekhez, szervezetekhez vagy szervekhez tartozó, azok tulajdonában vagy birtokában lévő vagy ellenőrzése alatt álló, valamely tagállam területén található olyan pénzeszközökre vagy gazdasági erőforrásokra vonatkoznak, amelyek nincsenek befagyasztva, amennyiben az ilyen információkat szakmai kötelezettség teljesítése során szerezték meg;
- j) az illetékes hatóságok által olyan tevékenységek folytatására kiadott engedélyekben foglalt feltételek megsértése vagy teljesítésének elmulasztása, amelyek ilyen engedély hiányában uniós korlátozó intézkedésnek minősülő tilalom vagy korlátozás megsértésének minősülnek.⁵³

⁵¹ A 2024/1226 irányelv (11) preambulumbekzdése értelmében pénzügyi szolgáltatások és tevékenységek közé többek között – de nem kizárólag – a következők tartozhatnak: finanszírozás és pénzügyi támogatás nyújtása, befektetés és befektetési szolgáltatások nyújtása, átruházható értékpapírok és pénzügyi eszközök kibocsátása, betétek elfogadása, speciális pénzügyi üzenetszolgáltatások nyújtása, bankjegyekkel való kereskedés, hitelminősítési szolgáltatások nyújtása, valamint kriptoeszközök és -tárcák rendelkezésre bocsátása.

⁵² A 2024/1226 irányelv (12) preambulumbekzdése alapján mások mellett ilyenek lehetnek a jogi tanácsadási szolgáltatások, a bizalmi vagyonkezelési szolgáltatások, a PR-szolgáltatások, a számviteli, könyvvizsgálati, könyvelési és adótanácsadási szolgáltatások, az üzletviteli és vezetési tanácsadási, informatikai tanácsadási, műsorszolgáltatási, építészeti és mérnöki szolgáltatások nyújtása.

⁵³ 2024/1226 irányelv 3. cikk (1) bekezdés.

Az irányelv a tagállamok mérlegelési jogkörébe utalja, hogy a 10.000 eurónál kisebb értékű pénzeszközökre vagy gazdasági erőforrásokra, illetve árukra, szolgáltatásokra, ügyletekre vagy tevékenységekre történő elkövetést büntetendővé nyilvánítják-e. Ebből következően az irányelv értelmében a kriminalizációs kötelezettség csak a 10.000 euró feletti elkövetés esetén áll fenn, ezen értékhatár alatt a tagállamok egyéb, büntetőjogon kívüli jogkövetkezmények előírására is jogosultak. A kiskapuk kihasználásának elkerülése érdekében ugyanakkor az irányelv leszögezi, hogy a 10.000 eurós értékhatár több ügylettel is elérhető, vagyis a tagállamoknak azt is büntetniük kell, amennyiben az elkövető több, egymással összefüggő, azonos jellegű magatartást valósít meg, amelyek sorozata összesítve a 10.000 eurót meghaladja.⁵⁴

Az irányelv két lehetséges *büntethetőségi akadályt* is megjelöl. Egyrészt, bár az irányelv hatálya kiterjed a jogi szakma képviselőire is, akik így kötelesek bejelenteni az uniós korlátozó intézkedések megsértését, amikor szolgáltatásaikat szakmai tevékenységek (például jogi, pénzügyi és kereskedelmi szolgáltatások) keretében nyújtják, ez a kötelezettség nem áll fenn olyan információk vonatkozásában, amelyeket valamely ügyfelük hoz tudomásukra vagy valamely ügyfelükről szereznek be az ügyfél jogi helyzetének megállapításakor vagy az ügyfél bírósági eljárásban vagy azzal kapcsolatban történő védelmének vagy képviselőjének ellátása során, ideértve az eljárás megindítására vagy az annak elkerülésére vonatkozó tanácsadást is. Az ilyen jogi tanácsadásnál tehát továbbra is érvényesül a szakmai titoktartási kötelezettség, kivéve, ha a jogi szakma képviselője szándékosan vesz részt uniós korlátozó intézkedések megsértésében, ha a jogi tanácsadás célja az uniós korlátozó intézkedések megsértése, vagy a jogi szakma képviselője tudatában van annak, hogy az ügyfél a jogi tanácsadást az uniós korlátozó intézkedések megsértése céljából kéri.⁵⁵ Másrészt, az irányelv nem rendeli büntetni a rászorulóknak nyújtott humanitárius segítségnyújtást vagy az alapvető emberi szükségleteket támogató tevékenységeket, amelyeket a pártatlanság, az embe-riesség, a semlegesség és a függetlenség elvével, valamint a nemzetközi humanitárius joggal összhangban nyújtanak.⁵⁶

Az alanyi oldalt illetően az irányelv főszabály szerint a *szándékos elkövetést* rendeli büntetni. Az e) pontban felsorolt elkövetési magatartásokat ugyanakkor a tagállamoknak *súlyos gondatlanságból* történő elkövetés esetén is kriminalizálniuk kell, legalább azokban az esetekben, amikor az adott magatartás az Európai Unió közös katonai listáján⁵⁷ szereplő termékekre vagy az (EU) 2021/821 rendelet⁵⁸ I. és IV. mellékletében

⁵⁴ 2024/1226 irányelv 3. cikk (2) bekezdés.

⁵⁵ 2024/1226 irányelv 3. cikk (4) bekezdés és (18) preambulumbekkezdés.

⁵⁶ 2024/1226 irányelv 3. cikk (5) bekezdés.

⁵⁷ Az Európai Unió közös katonai listája a Tanács által 2023. február 20-án elfogadva (a katonai technológia és felszerelések kivételének ellenőrzésére vonatkozó közös szabályok meghatározásáról szóló 2008/944/KKBP tanácsi közös álláspon által szabályozott eszközök), HL C 72, 2023.02.28., 2–38.

⁵⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/821 rendelete (2021. május 20.) a kettős felhasználású termékek kivételére, az azokkal végzett brókertevékenységre, az azokkal kapcsolatos technikai segítségnyújtásra, valamint azok tranzitjára és transzferjére vonatkozó uniós ellenőrzési rendszer kialakításáról, HL L 206., 2021.06.11, 1–461.

felsorolt kettős felhasználású termékekre vonatkozik.⁵⁹ A súlyos gondatlanság fogalmát az irányelv azonban nem definiálja, így azt – a preambulumban rögzítettekre is tekintettel – a nemzeti jognak megfelelően kell értelmezni, figyelembe véve az Európai Unió Bíróságának vonatkozó ítélkezési gyakorlatát.⁶⁰

Az egyes tagállami büntetőjog-rendszerek közötti dogmatikai különbségek miatt az irányelv – más hasonló uniós jogi aktussal egyezően – külön utal arra, hogy az államoknak a bűncselekmények elkövetésére való *felbujtást*, az azok elkövetéséhez nyújtott *bűnségelet*, valamint – bizonyos kivételekkel – a bűncselekmények elkövetésének *kísérletét* is büntetendővé kell nyilvánítaniuk.⁶¹

A bűncselekményi tényállások objektív és szubjektív elemeinek rögzítését követően az irányelv meghatározza a *természetes személyekkel szemben kiszabható szankciók fajtáit és mértékét* is. Ezzel kapcsolatban az irányelv általános szabályként rögzíti, hogy a tagállamoknak a fent említett cselekményeket, valamint az ahhoz kapcsolódó kísérletet és részesi magatartásokat hatékony, arányos és visszatartó erejű büntetőjogi szankciókkal kell fenyegetniük. A szankciók tekintetében tehát az uniós jogalkotó az Európai Unió Bírósága által, az ún. *görög kukoricacsalás ügyben* kidolgozott *minimumtriászból*⁶² indul ki, és főszabály szerint a tagállamokra hagyja az alkalmazandó szankció típusának és mértékének meghatározását. A nemzeti jogalkotókat megillető diszkrecionális jogkör ugyanakkor csak a kísérlet és a részesi magatartások esetén érvényesül teljeskörűen, a befejezett tettesi bűncselekmények elkövetése esetén ugyanis az irányelv már kötelező jelleggel szabadságvesztés előírását követeli meg a nemzeti jogalkotóktól, meghatározva az egyes elkövetési magatartásokra irányadó büntetési tételkeret felső határának legkisebb mértékét is.⁶³

Elkövetési magatartás	További feltétel	Büntetéstétel felső határa
3. cikk a) pont	100.000 euró feletti értékre történő elkövetés	legalább öt év
3. cikk b) pont	100.000 euró feletti értékre történő elkövetés	legalább öt év
3. cikk c) pont	minden esetben	legalább három év
3. cikk d) pont	100.000 euró feletti értékre történő elkövetés	legalább öt év
3. cikk e) pont	100.000 euró feletti értékre történő elkövetés vagy értékhatártól függetlenül az Unió közös katonai listáján szereplő eszközökre vagy kettős felhasználású termékekre történő elkövetés	legalább öt év
3. cikk f) pont	100.000 euró feletti értékre történő elkövetés	legalább öt év
3. cikk g) pont	100.000 euró feletti értékre történő elkövetés	legalább öt év
3. cikk h) pont i) alpont	100.000 euró feletti értékre történő elkövetés	legalább öt év
3. cikk h) pont ii) alpont	100.000 euró feletti értékre történő elkövetés	legalább öt év

⁵⁹ 2024/1226 irányelv 3. cikk (3) bekezdés.

⁶⁰ 2024/1226 irányelv (4) preambulumbekkezdés.

⁶¹ 2024/1226 irányelv 4. cikk.

⁶² Ld. 68/88. sz. ügy Bizottság kontra Görögország [ECLI:EU:C:1989:339] 24. pont.

⁶³ 2024/1226 irányelv 5. cikk (1)–(3) bekezdés.

3. cikk h) pont iii) alpont	100.000 euró feletti értékre történő elkövetés	legalább egy év
3. cikk h) pont iv) alpont	100.000 euró feletti értékre történő elkövetés	legalább egy év
3. cikk i) pont	100.000 euró feletti értékre történő elkövetés	legalább öt év

Látható, hogy a 3. cikk c) pontjában rögzített elkövetési magatartások kivételével az irányelv kizárólag a *100.000 euró feletti értékre történő elkövetés* (amely értékhatár több egymással összefüggő és azonos jellegű bűncselekmények sorozata révén is elérhető⁶⁴), vagy – a 3. cikk e) pontja vonatkozásában – egyéb vagylagos feltétel esetén írja elő a felső határ legkisebb mértékét. A 100.000 eurós értékhatárt el nem érő bűncselekményeket a tagállamoknak szintén szabadságvesztéssel járó büntetéssel kell fenyegetniük, annak mértékének meghatározása azonban a diszkrecionális jogkörükbe tartozik. 100.000 euró feletti elkövetés esetén viszont meg van határozva az a kötelező minimum, amely alá a tagállamok nem mehetnek, az irányelv minimumharmonizációs szabályozási logikájából következően azonban a megkövetelnél súlyosabb szankciókat, magasabb büntetési tételeket előírhatnak.

Az irányelv a kötelező szabadságvesztés mellett lehetőséget biztosít a tagállamoknak arra, hogy az elkövetőkkel szemben *járadékos büntetőjogi vagy nem büntetőjogi szankciókat vagy intézkedéseket* alkalmazzanak. A jogi aktus példázó felsorolása alapján ilyen lehet:

- a magatartás súlyosságával, valamint az érintett természetes személy egyéni, pénzügyi és egyéb körülményeivel arányos pénzbírság;
- az olyan tevékenységek végzésére vonatkozó engedélyek visszavonása, amelyek a releváns bűncselekmény elkövetését eredményezték;
- eltiltás a bűncselekmény elkövetésére használttal azonos típusú vezető beosztás betöltésétől egy adott jogi személyen belül;
- közhivatali tisztségek betöltésétől való ideiglenes eltiltás;
- közérdek fennállása esetén, eseti értékelést követően az elkövetett bűncselekményre és a kiszabott szankciókra vagy intézkedésekre vonatkozó bírósági határozat egészének vagy egy részének közzététele, amely azonban az elítélt személyek személyes adatait csak kellően indokolt, kivételes esetekben tartalmazhatja.⁶⁵

Az irányelv meghatározza azokat a tényezőket is, amelyeket – ha azok nem tartoznak a bűncselekmény tényállási elemei közé – a tagállamok nemzeti jogukkal összhangban súlyosító vagy enyhítő körülménynek minősíthetnek. Eszerint *súlyosító körülménynek*⁶⁶ tekinthető, ha:

⁶⁴ Ld. 2024/1226 irányelv 5. cikk (4) bekezdés.

⁶⁵ 2024/1226 irányelv 5. cikk (5) bekezdés.

⁶⁶ A 2024/1226 irányelv (27) preambulumbekzdése értelmében a súlyosító körülmények fogalmát vagy olyan tényekként kell értelmezni, amelyek lehetővé teszik a bíró számára, hogy ugyanazon bűncselekményért szigorúbb büntetéseket szabjon ki, vagy annak lehetőségeként, hogy több bűncselekményt együttesen vegyenek figyelembe a szankció mértékének növelése érdekében.

- a) a bűncselekményt bünszervezet keretében⁶⁷ követték el;
- b) a bűncselekmény hamis vagy hamisított okirat elkövető általi felhasználásával járt;
- c) a bűncselekményt egy szakmai szolgáltató az ilyen szakmai szolgáltatókra vonatkozó szakmai kötelezettségek megsértésével követte el;
- d) a bűncselekményt hivatalos személy követte el feladatai ellátása során;
- e) a bűncselekmény közvetlenül vagy közvetve jelentős anyagi hasznot generált, vagy a várakozások szerint generált volna, vagy annak révén jelentős kiadásokat kerültek el, amennyiben az ilyen hasznok vagy kiadások megállapíthatók;
- f) az elkövető bizonyítékokat semmisített meg vagy tanúkat, panaszosokat félemlített meg;
- g) a természetes vagy jogi személyt korábban már jogerősen elítélték az irányelv hatálya alá tartozó bűncselekmények miatt.

Enyhítő körülménynek minősülhet, ha az elkövető olyan információt szolgáltat az illetékes hatóságok számára, amelyhez azok egyébként nem tudtak volna hozzájutni, ezáltal segítséget nyújtva számukra más elkövetők azonosításában vagy felelősségre vonásában, valamint bizonyítékok megszerzésében.⁶⁸ E körülmények magukban foglalhatják a szolgáltatott információk jellegét, időzítését és terjedelmét, valamint az elkövető együttműködésének szintjét. A preambulum értelmezése szerint a tagállamoknak mind a súlyosító, mind az enyhítő körülmények közül *legalább egyet* kötelező jelleggel át kell venniük. A dokumentum ugyanakkor utal arra, hogy a nemzeti bíróság továbbra is szabadon dönthetnek arról, hogy az egyes konkrét ügyekben a súlyosító vagy enyhítő körülmények eredményeképpen súlyosabb vagy enyhébb büntetést szab ki.⁶⁹

A természetes személyek mellett az irányelv – más büntetőjogi tárgyú uniós jogi aktushoz hasonlóan – biztosítja a *jogi személyek⁷⁰ felelősségre vonhatóságát* is. A jogi személyek szankcionálására két esetben kerülhet sor: egyrészt, ha a bűncselekményt a jogi személy javára akár egyénileg, akár az érintett jogi személy valamely szervezeti egységének részeként eljárva olyan személy követett el, aki a jogi személyen belül vezető beosztást tölt be (képviselői, döntési vagy irányítási jogkörrel rendelkezik), másrészt, ha a vezető beosztású személy által gyakorolt felügyelet vagy ellenőrzés hiánya tette lehetővé, hogy a jogi személynek alárendelt személy a jogi személy javára a bűn-

⁶⁷ A vonatkozó uniós kerethatározat definíciója szerint a bünszervezet olyan, kettőnél több személyből álló, hosszabb időre létrejött szervezett csoport, amely összehangoltan működik, és amelynek célja az, hogy legalább négy évig terjedő szabadságvesztéssel vagy szabadságvonással járó intézkedéssel vagy annál szigorúbb szankcióval büntetendő bűncselekményeket kövessen el közvetlen vagy közvetett pénzügyi, vagy egyéb anyagi haszonszerzés érdekében. Ld. a Tanács 2008/841/IB kerethatározata (2008. október 24.) a szervezett bűnözés elleni küzdelemről, HL L 300., 2008.11.11., 42–45.

⁶⁸ 2024/1226 irányelv 8–9. cikk.

⁶⁹ 2024/1226 irányelv (27)–(28) preambulumbekkezdés.

⁷⁰ A 2024/1226 irányelv (23) preambulumbekkezdése utal rá, hogy a jogi személyek fogalmi körébe minden olyan jogalany beletartozik, amely az alkalmazandó jog értelmében ilyen jogállással rendelkezik, kivéve az államokat, a közhatalmi jogosítványokat gyakorló közjogi szervezeteket, illetve a nemzetközi közjogi szervezeteket.

cselekményt elkövesse.⁷¹ A jogi személyek felelősségével kapcsolatban – ahogy arra a preambulumban⁷² is utal – az irányelv tudatosan nem ír elő bűncselekménnyé nyilvánítási kötelezettséget a tagállamok számára. Az uniós norma kizárólag a jogi személyek szankcionálási kötelezettségét határozzák meg, és a tagállamokra bízva, hogy a nemzeti jogukkal összhangban a jogi személyek felelősségét milyen eszközökkel, büntetőjogi vagy más (polgári vagy közigazgatási) szankciók révén kívánják biztosítani.

A tagállamok a jogi személyekkel szemben is kötelesek hatékony, arányos és visszatartó erejű *büntetőjogi vagy nem büntetőjogi szankciókat vagy intézkedéseket* meghatározni, amelyek magukba foglalják egyrészt a büntetőjogi vagy nem büntetőjogi pénzbírságokat, másrészt az irányelv nem taxatív felsorolása alapján az alábbi lehetséges szankciókat:

- a) állami kedvezményekből vagy támogatásokból való kizárás;
- b) a közfinanszírozásból, a közbeszerzési eljárásokból, a vissza nem térítendő támogatásokból és a koncessziókból való kizárás;
- c) az üzleti tevékenység gyakorlásától való eltiltás;
- d) az olyan tevékenységek végzésére vonatkozó engedélyek visszavonása, amelyek a releváns bűncselekmény elkövetését eredményezték;
- e) bírósági felügyelet alá helyezés;
- f) bíróság által elrendelt felszámolás;
- g) a bűncselekmény elkövetésére használt létesítmények bezárása;
- h) közérdek fennállása esetén az elkövetett bűncselekményre és a kiszabott szankciókra vagy intézkedésekre vonatkozó bírósági határozat egészének vagy egy részének közzététele, a magánélet és a személyes adatok védelmére vonatkozó szabályok sérelme nélkül.

Az irányelv egyik fő újdonsága, hogy a jogi személyekkel szemben kiszabható *pénzbírság* meghatározásának tekintetében is részletes szabályokat tartalmaz. A jogi aktus értelmében a pénzbírság összegének arányban kell állnia magatartás súlyával, valamint az érintett jogi személy egyéni, pénzügyi és egyéb körülményeivel. Az irányelv előírja a pénzbírság felső határának legkisebb mértékét is, amelyet a tagállamok a jogi személy árbevételének százalékában vagy tételen, rögzített összegben határozhatnak meg. Eszerint a kiszabható pénzbírság felső határa főszabály szerint nem lehet kevesebb, mint a jogi személy által a bűncselekmény elkövetését vagy a pénzbírság kiszabásáról szóló határozat kibocsátását megelőző üzleti évben elért teljes globális árbevétel 5%-a, vagy 40.000.000 euró (a 3. cikk h) pontjának iii)–iv) alpontjaiban foglalt elkövetési magatartások esetén 1%, illetve 8.000.000 euró). A tagállamok megállapíthatnak szabályokat azokra az esetekre, amikor a pénzbírság összegét nem lehet az üzleti évben elért teljes globális árbevétel alapján meghatározni.⁷³ Ilyen esetekben a tagállamok más kritériumokat (például egy eltérő üzleti évben elért teljes globális árbevételt) vehetnek figyelembe. Amennyiben a tagállamok a rögzített összegben meghatározott maximális

⁷¹ 2024/1226 irányelv 6. cikk.

⁷² 2024/1226 irányelv (23) preambulumbekkezdés.

⁷³ 2024/1226 irányelv 7. cikk. Vö. (23)–(24) preambulumbekkezdés.

mértékű pénzbírságok mellett döntenek, ezek mértékét, kiszámítási módszerét és az azokra vonatkozó egyedi feltételeket a nemzeti jogban kell meghatározni. Az inflációs rátákra és a pénzben kifejezett érték egyéb ingadozásaira tekintettel a tagállamok kötelesek rendszeresen felülvizsgálni a rögzített összegekben megadott pénzbírságok mértékét.⁷⁴

Az újabb büntetőjogi tárgyú jogi aktusokhoz hasonlóan ez az irányelv is tartalmaz rendelkezéseket egyes általános részi kérdésekkel, így különösen a *bűncselekmény elévülési idejével* kapcsolatban. Az elévülési idő vonatkozásában az irányelv általános szabályként rögzíti, hogy a tagállamok kötelesek elegendő időt biztosítani a nyomozás, vádemelés, bírósági eljárás és érdemi elbírálás céljára, annak érdekében, hogy a bűncselekményekkel szemben hatékonyan lehessen fellépni. Az elévülési idő pontos meghatározása a kisebb súlyú elkövetési magatartások esetén a tagállamok mérlegelési jogkörében marad, azon bűncselekmények tekintetében azonban, ahol a kiszabható büntetés felső határa legalább öt év szabadságvesztés, az elévülési idő az elkövetéstől számított legalább öt év. A kiszabott szankció végrehajtására az irányelv az ítélet jogerőre emelkedésének napjától számítva szintén legalább öt éves határidőt ír elő, ami egyrészt egy évet meghaladó szabadságvesztés-büntetésekre, másrészt a legalább öt évig terjedő szabadságvesztéssel járó maximális büntetéssel büntetendő bűncselekmény esetében kiszabott, bármilyen tartamú szabadságvesztés-büntetésre vonatkozik. A tagállamok ugyanakkor jogosultak öt évnél rövidebb, de három évnél nem rövidebb elévülési időt is megállapítani, abban az esetben, ha biztosítják az elévülési idő félbeszakadását vagy nyugvását.⁷⁵

Az irányelv kötelezi a tagállamokat a *joghatóság megállapítására*, amennyiben a bűncselekményt egészben vagy részben a területén, vagy az érintett tagállamban lajstromozott vagy annak lobogója alatt közlekedő hajó, légi jármű fedélzetén követték el, valamint ha az elkövető a saját állampolgára. A területi és az aktív személyi elven alapuló kötelező joghatóság mellett a tagállamok fakultatív alapon akkor is megállapíthatják joghatóságukat, ha az elkövető szokásos tartózkodási helye a területükön van; ha az elkövető az adott tagállam tisztviselője, aki hivatalos minőségben jár el; ha a bűncselekményt az adott tagállam területén letelepedett jogi személy javára követték el, vagy ha a bűncselekményt jogi személy javára, egészében vagy részben az adott tagállam területén általa folytatott üzleti tevékenység kapcsán követték el. Joghatósági konfliktus esetén a tagállamok kötelesek egymással együttműködve meghatározni, hogy melyik állam folytatja le a büntetőeljárást.⁷⁶

Végezetül az irányelv néhány *eljárásjogi kérdésről* rendelkezik. Ilyen a bűncselekmények elkövetési eszközeinek és az azokból származó jövedelemnek – a 2014/42/EU

⁷⁴ 2024/1226 irányelv (24)–(25) preambulumbekkezdés.

⁷⁵ 2024/1226 irányelv 11. cikk.

⁷⁶ 2024/1226 irányelv 12. cikk.

irányelvvel⁷⁷ összhangban történő – befagyasztása és elkobása,⁷⁸ a bűncselekmények nyomozásához vagy a büntetőeljárás lefolytatásához szükséges hatékony és arányos nyomozási eszközök biztosítása,⁷⁹ valamint a tagállami hatóságok egymás közötti, illetve a Bizottsággal, az Europollal, az Eurojusttal és az Európai Ügyészséggel folytatott koordinációja és együttműködése.⁸⁰

6. Kitekintés: az irányelv hazai átültetése

Az uniós büntetőjogi jogharmonizáció sajátossága, hogy egy irányelv az abban rögzített jogsértő magatartásokat elkövető személyek büntetőjogi felelősségét önmagában nem alapozhatja meg. Az irányelv rendelkezéseit a nemzeti jogalkotónak át kell ültetnie a belső jogrendszerébe, a bűncselekmény elkövetőjét pedig az uniós normát implementáló nemzeti jogszabály alapján lehet felelősségre vonni. Az uniós korlátozó intézkedések megsértéséről szóló irányelv rendelkezései szerint a tagállamoknak 2025. május 20-ig kell átültetniük a jogi aktus rendelkezéseit a nemzeti jogrendszereikbe.⁸¹

A magyar Büntető Törvénykönyv az uniós korlátozó intézkedések megsértését a *nemzetközi kötelezettségen alapuló közbiztonsági célú gazdasági előírások elleni bűncselekmények* címet viselő XXXI. fejezetben szabályozott *nemzetközi gazdasági tilalom megszegése* tényállása keretében rendeli büntetni.⁸² A bűncselekmény keret-tényállás, a Magyarország nemzetközi jogi kötelezettsége alapján kihirdetett, valamint az EUSZ 29. cikke, az EUMSZ 75. cikke és 215. cikke alapján elfogadott uniós rendletekben és határozatokban elrendelt, a pénzeszközök vagy gazdasági források zárolására vonatkozó kötelezettség, illetve gazdasági, kereskedelmi vagy pénzügyi tilalom megszegését rendeli büntetni. A bűncselekmény alapesetben egytől öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. Minősített eset, ha a deliktumot halálbüntetés végrehajtása, a kínzás vagy más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés során alkalmazható áruk kereskedelmével összefüggésben, erőszakkal, hivatalos személyként, lőfegyver, lőszer, robbanóanyag, robbantószer, ezek felhasználására szolgáló készülék vagy egyéb katonai célú felhasználásra szánt termék kereskedelmével összefüggésben, fegyveresen vagy bűnszövetségben követik el. A büntetési tétel az első három minősítő körülmény esetén kettőtől nyolc évig terjedő, a másik három esetben pedig öttől tíz évig terjedő szabadságvesztés.

Mint látható, az uniós irányelv a magyar Btk.-hoz képest lényegesen részletesebben határozza meg a büntetendő magatartások körét. Emiatt indokolt lehet a Btk. 327. §-ban szereplő elkövetési magatartások kiegészítése, pontosítása, hiszen a magyar tényállás

⁷⁷ Az Európai Parlament és a Tanács 2014/42/EU irányelve (2014. április 3.) a bűncselekmény elkövetési eszközeinek és az abból származó jövedelemnek az Európai Unión belüli befagyasztásáról és elkobzásáról, HL L 127., 2014.04.29., 39–50.

⁷⁸ 2024/1226 irányelv 10. cikk.

⁷⁹ 2024/1226 irányelv 13. cikk.

⁸⁰ 2024/1226 irányelv 15–16. cikk.

⁸¹ 2024/1226 irányelv 20. cikk.

⁸² Btk. 327. §.

nem fedi le teljeskörűen az irányelv által felsorolt magatartásokat. Jogalkotói beavatkozást eredményezhet az is, hogy míg a Btk. kizárólag szándékos elkövetést rendeli büntetni, addig az irányelv bizonyos magatartások esetén a súlyos gondatlansággal megvalósított cselekmények büntetendőségét is előírja.⁸³

A magyar Btk. büntetési tételkerete megfelel az irányelv követelményeinek, mivel az uniós dokumentum a legsúlyosabb esetekre is ötéves büntetési tételkeret-maximumot ír elő, amit a magyar jogalkotó már az alapesetben is biztosít. A Btk. ugyanakkor abból a szempontból szigorúbb, mint az irányelv, hogy a bűncselekményt összeghatártól függetlenül büntetni rendeli, míg az uniós jogalkotó 10.000 euró alatt lehetővé teszi a büntetőjogi eszközök mellőzését. Az uniós irányelvben megjelenő súlyosító körülmények közül – ami a magyar büntetőjogi dogmatikai alapján a minősített eseteknek felel meg – a Btk. tényállása kifejezetten csak a hivatalos személy általi elkövetést jeleníti meg, a bűnszervezet keretében történő elkövetés esetén a Btk. Általános Részében előírt jogkövetkezmények alkalmazására van lehetőség, egyéb esetekben (például a hamis vagy hamisított okiratok felhasználása esetén) pedig bűnhalmazat megállapítására van lehetőség. Bár a magyar jogalkotó már egy minősítő körülmény átvételével megfelel az irányelv rendelkezéseinek, a nemzetközi gazdasági tilalom megszegése minősített eseteinek kibővítése indokolt lehet, különösen például a jelentős értékre vagy jelentős anyagi hasznot generálva történő elkövetésre. Az irányelvben szereplő enyhítő körülmény jelenleg nem szerepel a Btk.-ban, az ilyen jellegű együttműködő magatartás jogkövetkezményeként célszerű lenne – más bűncselekményhez hasonlóan – a büntetés korlátlan enyhítését előírni. Szintén megfontolható lehet az uniós normában szereplő két büntethetőségi akadály *expressis verbis* tényállásba illesztése.

Az uniós követelményeknek való teljeskörű megfelelés biztosítása a magyar jogalkotó feladata. A fentiek alapján látható, hogy bár a magyar Btk. nemzetközi gazdasági tilalom megszegése bűncselekménye alapvetően megfelel az uniós irányelv követelményeinek, a tényállás módosítása bizonyos körben indokolt lehet.

⁸³ Vö. Karsai Krisztina: Új „eurobűncselekmény” a láthatáron – az uniós korlátozó intézkedések megsértésének bűncselekménnyé minősítéséről. *Jogászegylet*, 2022.12.07. <https://tinyurl.com/4x5cvy9t>